

pogled manjša. Njegova aktivnost se začne že s sofinanciranjem pisanja obetavnega scenarija, če avtor kandidira z dobrim synopsisem. To sofinanciranje pa je samo nekakšen predujem avtorskega honorarja.

Predložene filmske projekte, za katere producent predloži zelo natančno izdelan finančni predračun, izbere programska komisija sklada (v komisiji so scenaristi, režiserji, kritiki, predstavniki sklada, kulturnega ministrstva, filmskega sindikata — tako da je za objektivnost maksimalno poskrbljeno). Sklad sofinancira izbrani filmski projekt s približno 40 % potrebnih sredstev, drugih 40 % zagotovi posebni odbor pri ÖRF, s približno 30 % denarja pa pri realizaciji projekta sodeluje producent. Pri tem ÖRF nima statusa koproducenta, temveč je samo koinvenstitor projekta, po 18 mesecih kinematografske distribucije pa lahko film predvaja brezplačno (enkrat v osrednjem programu na regionalnem kanalu.)

Vse distribucijske pravice filma ostanejo producentu. Finančne rezultate distribucije nekega filma kontrolira filmski sklad v obdobju 5—6 let. Iz distribucijskega dobička producent najprej pokrije svoj 20 % finančni delež, preostali profit pa deli (50 %:50 %) s skladom.

Filmski sklad ne sofinancira samo gole produkcije, temveč tudi promocijo filma, kulturno ministrstvo pa po svoji plati finančno podpira predvajanje avstrijskih filmov v »neodvisnih« kinematografih.

Producent lahko začne s snemanjem filma, ko izbrana banka potrdi njegovo finančno sposobnost in konkretno denarno udeležbo. Finančna pomoč sklada je prenosljiva iz enega leta v naslednje, toda samo 24 mesecev. Če producent v tem obdobju ni sposoben začeti s snemanjem, mu projekt in finančna pomoč propadeta.

Avstrijski filmski sklad letno sofinancira 10 do 12 filmov. Filmske projekte izbira štirikrat letno.

Ta kinematografski sistem (ne samo produkcije, tudi promocije in drugih filmskih aktivnosti) se mi zdi skoraj v celoti primeren tudi za Slovenijo. Le da bi sam predlagal enotno »filmsko telo« za vso dejavnost — recimo znotraj filmskega inštituta; ne pa razbito na sklad in ministrski sektor. Vzrok za enotnost je preprost; Slovenska celotna filmska dejavnost zaradi majhnega obsega ne potrebuje in ne dopušča deljenosti.

Slovenski filmski inštitut razpolaga s celotnim filmskim denarjem. Inštitut

sestavljajo trije oddelki: produkcijski, promocijski, teorija. Kaj sodi v produkcijskega, pove že sam naslov; vse — od sinopsisa do končne realizacije. V promocijski oddelki sodijo vse oblike promocije (domači in tuji festivali, filmski tedni, domača in tuja distribucija — kinematografska in televizijska), v oddelku »teorija« pa filmski muzej, kinoteka, filmska publicistika, seminarji, filmske šole in kar je še teh dejavnosti. Tudi odgovor na vprašanje, zakaj distribucija slovenskega filma v sklopu inštituta, je zelo preprost. Ker zdajšnji in verjetno tudi bodoči producenti niso zmožni sami kreirati distribucije svojih filmov (na Slovenskem je za to trditev kup dokazov), mora to delo prevzeti strokovno opremljena centrala.

Predvideno delo filmskega inštituta seveda ne moreta opravljati dva človeka, tudi trije so premalo. Spet pa si ne predstavljam velikega korpusa ljudi, največ deset, dvanajst. Zavedati se namreč moramo, da precejšen del nalog (recimo v oddelku promocije) sodi v neposredna opravila zaposlenih strokovnjakov inštituta, v drugih dveh oddelkih pa delujejo predvsem kordinatorji teh segmentov.

Verjamem v tako koncipiran inštitut, vem, da filmsko področje terja celovite spremembe, in prepričan sem, da ga ponujeni model v dobršni meri rešuje. Če pri vsem tem tudi filmski avtorji predstavljajo dobršen del garancije za uspeh, nam precejšnjo neznancko predstavljajo samo producenti.

STONE FRELIH

KINOTEKA

»Kinoteka« je bila in je ena izmed filmskih »univerz«, kjer so se in se še oblikujejo generacije filmskih ustvarjalcev in kritikov, hkrati pa tudi prostor, kjer so spoznali oziroma spoznavajo zgodovino filma (tako domačo kot tudi tujo) številni cinefili in seveda tudi širša kulturna sredina. Razumljivo je, da gre za dejavnost, ki je s filmskega vidika izjemnega nacionalnega pomena, še posebej glede na dejstvo, da na Slovenskem poučevanje zgodovine in teorije filma še vedno nista na ustrezen način vključena v okvir univerzitetnega izobraževanja.

Vendar pa se najprej zastavlja vprašanje, ali na Slovenskem sploh obstaja inštitucija, ki bi jo lahko imenovali »kinoteka«. V dobesednem pomenu prav

sektor v ministrstvu, denarno podpira avstrijske filmske inštitucije (filmski arhiv, muzej, razna strokovna združenja), sofinancira domače in mednarodne festivale (Wels, Viennale), avstrijske »neodvisne« kinematografe in dodeljuje finančne nagrade filmskim in video umetnikom.

Ministrski sektor letno sproducira med 50—60 filmskih in video projektov nekomercialnega tipa. Finančna pomoč pri produkciji teh zvrsti je dodeljena za konkretno delo in leto, denar ni prenosljiv v naslednje leto.

Dejavnost filmskega sklada, v čigar domeni je celovečerni igrani, umetniško-komercialni film, je samo na prvi

gotovo ne, morda pa »slovensko kinoteko« prepoznamo, če sestavimo dejavnosti filmskega oddelka pri Arhivu republike Slovenije, filmskega oddelka pri Slovenskem gledališkem in filmskem muzeju in seveda »kinotečne dvorane« na Miklošičevi cesti, ki še vedno deluje v okviru Ljubljanskih kinematografov. V arhivu se arhivira nacionalna filmska dediščina, filmski muzej se med drugim ukvarja z dokumentacijsko in znanstveno-raziskovalno dejavnostjo, v »kinotečni dvorani« pa se kontinuirano in z ustreznim spremnim gradivom predstavljajo pomembna dela iz domače in seveda svetovne zgodovine filma. Že skoraj tri desetletja je osrednji, na nek način skoraj edini vir za omenjeno obliko delovanja sodelovanje z beograjsko jugoslovansko kinoteko. Upajmo, da politične prilike (tudi v primeru oblikovanja samostojnih in suverenih držav) ne bodo negativno vplivale na to navezo, ki bo tudi v bodoče prav gotovo eden izmed temeljnih opornikov za celovito delovanje »slovenske kinoteke«. Vsekakor pa je bolje, da v tem trenutku prerokbe postavimo na stran, pa naj gre za eksterne, se pravi za bodočo državno oziroma državne konfiguracije, ali pa za interne, se pravi za integracijsko perspektivo, ki naj bi formirala »slovensko kinoteko«. Vprašanje tovrstne nacionalne ustanove je vezano na tisti »znotraj«, ki je stvar dogovora med obstoječimi filmskimi inštitucijami in usklajenosti le-tega z nacionalno kulturno politiko, in tisti »zunaj«, ki je drugo ime za mednarodno priznanje, kar omogoča enakopravno in učinkovito komuniciranje s podobnimi inštitucijami v svetu.

No v pogledu tistega »znotraj« pa se nekatere stvari v tem trenutku že dogajajo. Oblikovan je namreč predlog, da bi se kinotečna dejavnost in seveda vse, kar zraven sodi, priključila k Slovenskemu gledališkemu in filmskemu muzeju. Zadnjih deset let je namreč kinotečna dejavnost na Miklošičevi cesti potekala v okviru Ljubljanskih kinematografov, kar je bilo v danih okoliščinah prav gotovo edina rešitev. Toda v osemdesetih letih si je filmski muzej v okviru Slovenskega gledališkega in filmskega muzeja utrdil mesto v slovenski kulturi, zato je povsem logično, da se kinotečna dejavnost priključi k omenjeni ustanovi. Samoumevna in naravna pa bi bila ta priključitev tudi zaradi tega, ker je absurdno, da »kulturna dejavnost« v ožjem pomenu besede poteka v okviru delovne organizacije, ki ima v marsi-

čem povsem drugačno fiziognomijo. V grobem in poenostavljeno; Ljubljanski kinematografi so organizacija, ki se prvenstveno ukvarja s komercialnim filmom in v bodoče se bo najbrž še bolj, tako da bodo poslovali povsem na ekonomskih osnovah, kar je v redu in prav. In če se bo kinotečna dejavnost še naprej odvijala v okviru tovrstne organizacije, potem bi se možnost, da se bo nekoč oblikovala »slovenska kinoteka«, še dodatno prestavila, saj je predpogoj za mednarodno priznanje kinotečnih institucij, da le-te ne poslujejo na ekonomskih osnovah oziroma da niso v neposrednih zvezah s filmskim tržiščem.

Kakorkoli že in vsekakor ne le na metaforični ravni treba je, priznati, da je film »draga« zadeva, še posebej v primeru malih držav oziroma malih nacionalnih prostorov. Toda v kolikor nek narod že ima svojo filmsko zgodovino, pa naj bo le-ta na prvi pogled še tako skromna in zanemarljiva, in v kolikor omogoča kontinuirano filmsko proizvodnjo, potem je tisti potreben denar, da bi se oblikovala »slovenska kinoteka« v pravem pomenu besede, pravzaprav drobiž, vendar pa »drobiž«, ki bi narodu podelil celostno filmsko identiteto.

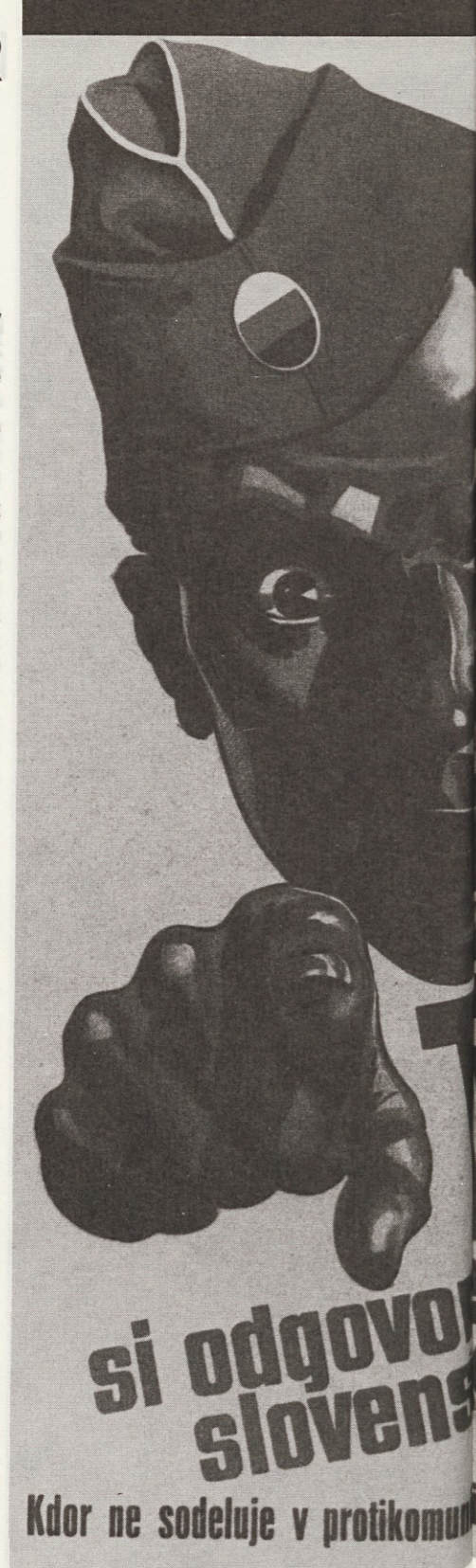
In če se je Slovencev film kar s precejšnjo težavo oprijel in če imamo Slovenci neprestano težave s filmom (v tem trenutku jih kar mrgoli), potem je skrajni čas, da si ne povzročamo »umetnih« težav tam, kjer ni treba. »Umetna« težava bi bilo prav gotovo kakšno pristransko vztrajanje, da na Slovenskem ne potrebujemo kinoteke, v resnici pa je potrebno le malo dobre volje, da bi se na obstoječih temeljih oblikovala tovrstna inštitucija.

SILVAN FURLAN

JAVNOST

Seveda profetov v domovini ni. Vendar naš problem ni samo odnos do Karpa Godine, bolj natančno do njegovega zadnjega filma. »Domačnost poraja prezir«, pravijo Angleži in imajo prav. Domačnost je v obratnem sorazmerju z velikostjo (kulturnega) prostora. Kaj to pomeni v našem podalpskem kotu, je jasno, nujno osamosvajanje pa nas gotovo še bolj zapira.

Po drugi strani zaprašene provincialne doline, morda še posebej naše, Slovenija, Koroška, Istra in Trst, porajajo

pomembne umetnike. Kovačič, Handke, Tomizza, če naj omenim nekaj meni ljubih avtorjev, to dokazujejo. Vendar gre za samotarje, ki živijo mimo, izven svojega javnega »Kulturnega prostora«. Za pisatelje je to laže kot za filmske režiserje. Naše gledališče, na primer, trenutno deluje v zdravi klimi. Podpira in promovira ga zadostno število predanih strokovnjakov. Vsak, še tako majhen gledališki dogodek odmeva v javnosti. Kaj šele gostovanje v Mehiki! Primerjajmo to s filmskimi dogodki doma in z gostovanji naših filmov na tujih festivalih!

Vprašanje je, če si slovenski film za- služi klimo, v kateri prevladuje omalo-